Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Olim tempore legis antiquae quando deus voluit aliquem populum exasperatus affligere

[Basel], [s.a.]

urn:nbn:de:bsz:31-294517

Visual Library

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Dl 464.

AN 597 H 13991.
AN 598 0
AN 599 H+1903
AN 600 H 15[illegible]

Johann Michael Nunnenmacher

Johanneß
Michaell ~~[illegible]~~
Nunnenn ~~[illegible]~~
Macher. Der ist das buchdiß
lein Wer eß ym nimt der
ist ein dieb Wer eß im
wider gibt der ist ein
gottes kindt Johanneß
Michael Nunnenmacher
1697.

Olim tempore legis antique quando deus voluit aliquem poplm exaſperat⁹ affligere: aut etiam in toto exterminare: frequenter ſigna portenta ſiue precones aliquando ſignatos velut hyraldos premiſiſſe legitur: ne mali occaſionem dicendi aſſumerent. ꝙ illos non monuiſſet: vel ante ruinam diffidaſſet Et pro verificatione huius ꝓpoſitionis videatur. Eſaie. iij. vbi deus p ꝓpham cõminat⁹ eſt ꝓplo ablationē multoꝝ bonorū necnõ ⁊ miſſionē ꝑncipū pueroꝝ ⁊ effemiatoꝝ. Nota h etiam. Jere. xxij. ⁊. ca. ſeq̄nti quõ de⁹ miſit ꝓpham cū ſigno: dicēs illi. Fac tibi vincl'a ⁊ cathenas ad deſignādū captiuitatē illoꝝ: Sed ⁊ Ananias ꝓſūptuoſus cathenā illā cõfregit: irridēs ꝓphaꝫ ⁊ v̈ba dei Videaẗ etiā illa horribilis cõminatio dei. Ezech. vij. ꝑterea ſcḋi Mach. v. ḋr ꝙ cõtigit ꝑ vniuerſam iheroſolimoꝝ ciuitatē videri dieb⁹. xl. ꝑ aera equites diſcurrētes: auratas ſtolas hñtes: ⁊ haſtas q̄ſi cohorteſ armatas Et ꝓ ꝯfirmatione ꝑdictoꝝ: videaẗ Joſeph⁹ de bello iudaico. li. vij. ca. xxiij Hic eñi enarrat illa formidāda ſigna: q̄ de⁹ miſit ante excidiū lugubre ciuitatꝭ hieruſalē Primū de comete in forma gladij ꝑ annū ſuꝑ hieruſalē apparētē. Scḋm de lumine nocturno in templo. Terciū de boue vl' vacca q̄ in ſacrafitio agnā pepit. Quartū ḋ porta enea tēpli ī lapideā portā ꝯuerſa. Quintū de currib⁹ ⁊ eq̄tib⁹ viſis in aere. Sextū de hoīe clamāte ve ve. Septimū de ſacerdotibus q̄ ſentierūt ſtrepitū in tēplo. Octauū de voce q̄ clamauit: fuge locū migrem⁹ hīc Sed q: dicta ſigna min⁹ curauerūt: ꝓpterea immaniſſime deleti ſunt. Tēpore ſiq̄dem noue legis: ſigna etiā multa apparuerunt de q̄bus hic veniūt aliq̄ enarranda. Unde ſub Adriano papa primo: imꝑante cõſtantino ſexto cū hyrene matre: regnāte apud francos Karolo magno mundū imꝑatore circiter annū dñi ſeptingēteſimū nonageſimū: apparuit ſignum crucis in veſtib⁹ hominū ⁊ ſtatim indicta cruciata recuperatur hieruſalē cū tota terra ſancta: expulſis ſarracenis. Et exinde Ogerus danus ſubiugauit ſibi totā fere aſiam: et in ſuperiori india prefecit iohānem filiū regis friſonū q̄ ꝓpter vite ſanctimoniā dictus eſt preſbiter Johānes. Poſtea circiter viginti annos iterū ſub leone papa tertio et Karolo magno

imperatore:apparuit ſignū rubeuꝫ dn̄ice crucis:⁊ haſte mul
te in aere:et ſequitur ſtrages maxima xp̄ianoꝝ in Ronciual:
Item circiter annū. Milleſimū ducenteſimū reſplenduerūt
in aere patenter cruces diuerſoꝝ coloꝝ numero quinꝙ:et ꝓ
fligati ſunt Sarraceni a criſtianis.cruce ſignatis: et recupe-
ratur cōſtantinopolis a criſtianis:fitꝙ ibidem imꝑator bal-
dumus comes flandrie.et turcoꝝ regnū mirabiliter amplia
tur. Et circiter annū dn̄i. Milleſimū.ducēteſimū viceſimuꝫ.
cecidit ex aere lapis grandis habēs ſignū crucis ⁊ ymagineꝫ
criſti expreſſam cū inſcriptione Iheſus nazarenus rex iude-
orum. Et ſtatim poſtea turci horribiliter vaſtant hūgariam
et poloniam Sepe aūt ſanguis e celo id eſt ex aere fluxit. et
exinde miranda ſunt ſubſecuta. Iſtis itaꝙ premiſſis expaue
ſcit nunc cor meū et emotū eſt de loco ſuo. videns ꝙ dieb⁹ iſtꝭ
peſſimis. cruces a xp̄o ſuper hoīes multipliciter mittūtur. q̄ſi
e proximo emineat aliqua grauis cruciatio.

CUm vero ſapiētiſſim⁹ deuſ ni

hil fruſtra agat et ſine cauſa et cūcte eius actiones ad
noſtrā ſint iſtructionē vel rep̄henſionē. vertiꝶ apud multos
in dubiū. q̄re hoc tꝑe plus ſolito iſte cruces ingeminanꝶ ⁊ ſu-
per hoīes multipliciter cadūt. Ad euidentiā hui⁹ ambigui-
tatis arbitror et exiſtimo prima fronte rationabiliter fore di
cendū. ſcꝫ ꝙ ꝑ opa penitētia et orationes humillimas ip̄e cri-
ſtus tante nouitatis auctor ante omnia interrogand⁹ ſeu in-
uocandus venit Nimirum quoniam in rebus arduis et ma-
gnis. diligentior eſt inquiſitio facienda: vt notetur in glo-
ſa.cap.nuꝑ.vij.q.ij. Et in gloſa.cap̄:cōmunis.xx.diſtinctōe
Et ob defectū neceſſarie inq̄ſitiōis defecerūt aliquantiſꝑ filij
et maiores iſrael q̄ olim antequā interrogauerūt os dn̄i ſuſce
perūt ⁊ cōmedebāt de cibarijs gabaonitaꝝ. vt habeꝶ Ioſue.
ix. Et idē q̄ſi Eſaie.xxx. vbi ꝓpheta rep̄hēdit ꝓplm illi⁹ tꝑis
dicēs. Ve filij deſertores dicente dn̄o vt faceretis ꝯſiliū ⁊ nō
ex me:et ordiremini telam ⁊ nō ꝑ ſpm̄ meum. Sequiꝶ:et os
meū nō interogaſtis ſperātes ꝯſiliū aliunde. Volens igitur
rex Ioſaphat hmōi errorē vitare. preſſus fortiter ab hoſtib⁹
dixit corā cetu ꝓplī.ij. Para.xx. Cū ignoremus q̄d agere de-

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

bèamus hoc ſolū habemꝰ reſidui vt oculos nr̄os in te dirigamus Hac itaqꝫ reſponſione p̄miſſa nihil reſtat niſi vt leuemꝰ oculos ad xp̄m ieſū crucifixū dicētes in humilitate ſpiritus. O ieſu xp̄e fili dei viui: dignare nos famulos tuos in hac graui ꝑplexitate ꝯſtitutos. miſericorditer docere ⁊ illūinare ꝑ reuelationē: vl̄ ad minꝰ ꝑ oracula p̄dicātium vt mereamur intelligere que ſit voluntas tua in antedictis crucibus: cum vt premiſſum eſt. tu nihil fruſtra facis. Quāuis nēpe ego ſim de minimis in nūero p̄dicantiū ne tn̄ canis mutꝰ reputer: Cum venia maioꝝ: aliq̄ documēta eructare ſtatuo ⁊ in mediuꝫ adducere: q̄ veriſiſr puto: de volūtate dei hoībus fore p̄dicāda fortiter etiā exiſtimās ꝙ aliq̄ eminētes: ⁊ excellēter docti: ex his paruis: mouebunt maiora retexere. Primū nēpe honeſtiſſime dici poteſt: ꝙ ieſus xp̄s nō valet diutius abſqꝫ indignatiōe ⁊ querela ſiue portētis ſuſtinere: ex q̊ cernit crucē ſuam (quā ip̄e elegit ꝓ ſalute nr̄a. quāue amauit: ⁊ in q̄ nudus pepēdit ac totū mundū ſuo ſanguīe redemit) in obliuionem penitꝰ veniſſe. Quare ſiq̄dē dictā crucē aſcendit ⁊ elegit. Johānes andree ſuꝑ ca. fidei de ſū. trini. ⁊ fi. catho. in cle. doctrinaliter oſtēdit: aſſignās q̄ttuor cauſas. Prima: vt in illa pendens in aere: ſe inter deū et hoīem mediatorem oſtēderet vt notat̄ p̄me ad Thimotheū. ij. ⁊. x. diſtin. cap̄. qm̄. Scd̄a cauſa vt damna q̄ obuenerāt ꝑ lignū p̄mis parētibꝰ vetitū in ligno crucis reſtauraret. Tertia cauſa vt diabolū q̇ ꝑ lignū vincebat: in ligno vinceret. Has em̄ cauſas exp̄mit Gregoriꝰ in p̄fatione de cruce videlicꝫ Qui ſalutē hūani gn̄is ⁊c̄. Et de ꝯſe. diſtin. j. ca. inuenimꝰ. Et in cle. ſi dn̄m de reli. ⁊ vene. ſctōꝝ. Quarta cauſa. vt euidenter oſtenderet. ꝓ q̇bꝰ reſtaurandis patiebat̄ ſcꝫ ſuperis angeloꝝ ruinis implēdis. ꝓ iuſtis ď limbo inferni educendis: ꝓ amicis colligēdis: ꝓ inimicis reconſiliādis, hec: ibi. Itē de cruce iſta dicit Paulꝰ ad ephe ij. Per crucē interficiēs inimicicias in ſemetip̄o. Ipra Inimicicias ſcꝫ q̄ erant inter deū ⁊ genꝰ humanū In ſemetip̄o. i. in ꝓpria paſſione. Item ꝓ maiori crucis exaltaciōe et vtilitate. videat̄ glo. ca. crucis de ꝯſc. diſt. z. vbi q̄ritur q̄re feſtū crucis celebrat̄: in q̄ dn̄s fuit dehoneſtatꝰ: ⁊ nō feſtū aſine. in qua fuit in die palmarū honoratꝰ dicit̄. ꝙ laus exhibita dn̄o in aſina

fuit mūdana de q̄ nō eſt curandū ꝗ in cruce facta eſt nr̄a redē
ptio. Niſi enī crux iſta ꝑdigna eſſet ⁊ amabilis. ſctūs Andre-
as nō tam deſiderāter vidēs crucē ꝓpriā exclamaſſet dicēs.
O crux ammirabilis. o crux inenarrabilis: q̄ ꝑ totū mūduz
rutilas ſuſcipe diſcipl'm xp̄i. nō me ꝑmittas errare ſicut ouē
non habentē paſtorē. O bona crux q̄ decorē ⁊ pulchritudinē
de mēbris dn̄i ſuſcepiſti ⁊c. Itē de vtilitate crucis atq̄ illius
dilectione notandū eſt de ꝯſe. di. iiij. ca. poſtea ⁊ alia ibidē.
Et di. v. ca. nūquid non om̄ia cariſmata ſacerdotalis miſte-
rij crucis ſignaculo ⁊ figura ꝑficiuntur. Nūquid baptiſmatis
vnda/niſi cruce ſcificata/peccata relaxat. Et vt cetera ꝑterea
mus/ſine crucis ſignaculo q̄s ſacerdotij grad⁹ aſcēdit? Quid
plura? In baptiſmo: in vnctione extrema: in confirmatione:
in cibo et potu et in quocūq̄ periculo: crucis ſigno ſemꝑ vtē
dum eſt. Et quantū dyabolus crucis ſignū ꝑtimeſcat vide ex
emplum optimū. In dyalo. gregorij li. iij ca. vij. de iudeo re-
cūbēte in tēplo appollinis: cui demones non poterāt nocere:
quia licet/fuit vas vacuū: attamē ſignatū. Unde beat⁹ Frā
ciſc⁹ vbicūq̄ vidit crucis ſignū: dixit in feruore mētis. Ado-
ramus te ſanctiſſime dn̄e ieſu chriſte: hic ⁊ ad om̄es eccleſias
q̄ ſunt in vniuerſo mundo: q2 ꝑ tuam ſctām crucem redemiſti
mundū. Itē glo. ca. eccleſiaſticaꝝ inſtitutionuz. di. xj. dicit q̄
canonica ſcriptura docet in fronte ⁊ in alijs membris ſignacu
lum crucis debere fieri: vt premiſſum eſt in ca. poſtea de ꝯſe.
di. iiij. ⁊ in ca. nunq̄d de ꝯſe. di v. Uerūtamē videt̄ ſignū cru
cis traxiſſe originē ex veteri teſtamēto Quia cū angelus de-
beret occidere ꝑmogenita egipti: preceptū ē filijs iſrael vtrū
q̄ poſtē liniri de ſanguīe agni ad modū thau lr̄e: q̄ eſt ad mo
dū crucis. Et dr̄ q̄ Jacob cancellatis manib⁹ ſuis benedixit
filijs ioſeph ſcz effraim ⁊ manaſſe. Itē in Ezechiele legitur q̄
cū apparuiſſent ei ſex viri vaſa habētes in manib⁹ ⁊ q̄dam vir
apparuiſſet in medio eoꝝ habēs atramentū ad renes: dn̄s di-
xit ad eū. Signa thau in frōtib⁹ dolentiū ⁊ gemētiū. Ex ꝑ
dictis effluēter ſatis innoteſcit notabilitas: ſanctitas: ⁊ mag-
nitudo crucis ſuꝑbenedicte. In ea q̄ppe tm̄ ⁊ tam vigilanter
ille magn⁹ paul⁹ ſtuduit vt diceret. j. ad coꝝ. ij. Nō iudicaui
me aliq̄d ſcire inter vos: niſi ihe͞ſū ⁊ hūc crucifixū. Et idem ad

gal. vj. Mihi autē abſit gloriari: niſi in cruce dñi nr̄i ieſu xp̄i: per quē mihi mund⁹ crucifixus eſt: et ego mundo. Subdit: de cetero nemo mihi moleſtus ſit: ego enim ſtigmata dñi noſtri ihesu xp̄i in corpore meo porto. O vtinā excellētes clerici diuites: voluptatib⁹ dediti: dimiſſo vanitatꝫ ſtudio et ſpretis mūdanis gaudijs de ſola cruce gloriari delectarent̄. Sed illam ꝓch dolor nō ſufficient̄ honorant: nec etiam ꝯdecenter adorare ꝯtendunt. Vt igit̄ magis ac magis eam reuereamur ⁊ colamus: deus mittit hijs diebus ad nos tot cruces ꝓ vno memoriali: qđ ni fallor: pie credendū eſt. Si igit̄ q̄ſpiam de virtute efficatia ⁊ vtilitate plura ſcire ꝯcupiſcat intueatur legēdas ſcti Andree: de inuētiōe ⁊ exaltatiōe ſctē crucis. Letanias minores Cypriani ⁊ Juſtine Et hec pauca ſufficiant ad deductionē hui⁹ p̄mi documenti.

Secundū documentū nō impertinenter publice predicandum qđ dici poteſt: ꝙ deus magnopere eſt offenſus: quia duo genera hominum non ceſſant totiens ihesum chriſtum crucifigere qui ſemel pro peccatis eorum crucifixus fuit et mortuus. Primi ſunt illi qui abſoluti poſt paſcha: mox ad vomitum redeuntes recidiuant: et peccata ſua reiterare minime pertimeſcunt: vtpote ſunt fornicatores concubinarij et adulteri: pompoſas veſtes deferentes: iniurias remittere nolentes: falſi monetarij: poſſeſſores rerum alienarum: doloſi mercatores necnon et plerique alij. Hij enim ſinguli de quibus eſt hic ſermo haud dubium confeſſi ſunt dicta peccata promittentes ꝙ illa non facerent Nihilominus tamen paucos valde contemplantur ex iſtis pellem mutaſſe: ſed in eo ſtatu adhuc perſeuerant: quem habebant ante confeſſionem. Et de iſtis clamat Paulus ad hebreos. ſexto. Hij ſunt rurſum crucifigentes ſibmetipſis filiuz dei. Quomodo hoc fieri poſſit: patet per quendam contēplatorem deuotiſſimum: qui dicit pctm̄ mortale ſimilitudinē habere cū inſtrumento habente q̄nq dētes acutiſſimos. Si eñ quiſpiam huiuſmōi inſtrumētū mittit in corp⁹ alicui⁹ īfligit illi q̄nq vulnera. Sic moraliter: q̄ peccat mortaliter: quinq vulnera renouat in corpore xp̄i: dūtaxat quantum in eo eſt.

Attēdamꝰ idcirco pctōꝛes quicꝫ ꝙ crudeliter ac turpiſſime:
frequētia peccatoꝝ nr̄oꝝ agimus in xp̄m ihesum (q̄ tam im-
misericoꝛditer ſuꝑ crucē extenſus vulneratꝰ fuit: nec tamen
ceſſamꝰ afflicto addere nouas afflictiones: ipſum noſtris pia
culis totiens crucifigendo. Pie/ ꝓpterea nūc credendū extat
ꝙ xp̄us has cruces ſuꝑ nos multiplicat: vt illi aliquantulum
cōpatiamur: recogitantes lamentabilem eius clamoꝛem in
cruce cum diceret trenoꝝ pꝛimo. O vos omnes qui tranſitis
per viam attendite et videte ſi eſt doloꝛ ſicut doloꝛ meꝰ: qua-
ſi dicere vellet: ſufficiant vobis pene et doloꝛes mei: nec veli
tis requiro ⁊ hoꝛtoꝛ ꝑ peccata vr̄a nouis penis me afficere.
Et ne dicere cogaꝛ illud Eſaie. xlix. In vacuum laboꝛaui: ſi
ne cauſa et vane foꝛtitudinem meā cōſumpſi. O homo pctōꝛ
dicit Paulus ad Ro. ij. Num ignoꝛas qm̄ benignitas dei ad
penitentiā te adducit. Scōm enim duriciā tuā ⁊ impenitens
coꝛ tuū theſauriſas tibi iram in die ire ⁊ reuelationis iuſti iu
dicij dei: q̄ reddet vnicuicꝫ ſcōm oꝑa eiꝰ ⁊c̄. Hāc ꝓfecto vindi
ctam aliqn̄ ſentiemꝰ: maxime qn̄ hoc ſignū cruc; apparebit in
celo: et dominꝰ ad iudicandū venerit: qm̄ tunc vt dꝛ apo. j. vi
debit eū omnis oculus et qui in eum pupugerunt: ſcꝫ per di
ctam crucifixionē ab hoiandā. Dicetcꝫ nobis xp̄s illud Eſa.
xlij. Tacui ſemꝑ ſilui: patiēs fui: ſicut parturiēs loq̄r: diſſipa-
bo et abſoꝛbebo ſimul: deſertos faciā mōtes ⁊ colles et omne
germē coꝝ exſiccabo. Nemo igiꝛ inſane mētis putet q̄n cru-
ces iſte deſignent aliquā dei vindictā quaꝫ timeo finaliter ꝑ
experientiā intuebimur. Modo reſtat dicendū de ſcdo ꝯgene
re hoim: qui etiā xp̄m crucifigūt ⁊ ꝑſequūtur dūtaxat in mem
bꝛis ſuis. Et ſunt om̄es illi q̄ violenter auferūt eam liberta-
tem ab eccl'ia eccleſiaſticis ⁊ ſacerdotibꝰ: ſiue clericis quā ha-
bent iure diuino iure canonico ⁊ ciuili. Quod inquā de iure
diuino ſacerdotes debēt eſſe liberi ab oneribꝰ laycalibꝰ olim
gentiles ꝑncipes luculentiſſime intellexerūt. Exemplū de
pharaone q̄ ex conſilio ioſeph. Geñ. xlvij. nō ſubiecit ſacerdo
tes illiꝰ tꝑis ſeruituti ſue: vbi alij cogebanꝛ vendere poſſeſſi
ones ſuas: immo cibaria ex hoꝛreis publicis pꝛebebanꝛ eis.
Itē. j. Eſdre. vij. Rex gentilis artaxerſes ita ſcribit eſdre ſa-
cerdoti Artaxerſes rex regum ⁊ a me decretū eſt, vt cuicuncꝫ

placuerit in regno meo de ꝓplo iſrael et de ſacerdotibus eius
et leuitis ire in hieruſalem tecū vadat A facie em̄ regis ⁊ ſep
tem ꝯſiliatoꝝ eiꝰ miſſus es vt viſites iudeam ⁊ ihl'm in lege
dei tui q̄ eſt in manu tua. Sequit̄. Ego artaxerſes rex ſtatui
atqꝫ decreui oībus cuſtodibꝰ arche publice que ſunt trans flu
men vt quodcūqꝫ petierit a nobis eſdras ſacerdos ſcriba le-
gis dei celi abſqꝫ mora detur vſqꝫ ad argenti talēta centum:
et vſqꝫ ad frumēti choros centū: et vſqꝫ ad bachos vini centū
et vſqꝫ ad bachos olei centū: ſal vero abſqꝫ mēſura. Om̄e qđ
ad ritū dei celi ꝑtinet tribuat̄ diligenter in domo dei celi: ne
forte iraſcat̄ ꝯtra regnū regis ⁊ filioꝝ eius. Vobiſqꝫ notū fa-
cimus de vniuerſis ſacerdotibꝰ leuitis, cantoribꝰ, ianitoribꝰ
nathinneis ⁊ miniſtris domꝰ dei huiꝰ: vt vectigal tributū et
annonas nō habeatis poteſtatē imponēdi ſuꝑ eos. Tu autē
eſdra ſcđm ſapientiā dei tui que eſt in manu tua: ꝯſtitue iudi
ces preſides vt iudicēt omni ꝓplo: q̄ eſt trans flumē: hijs vide
licet q̄ nouerūt legem dei tui ſedet impitos docere libere ⁊c̄.
O q̄ꝫ bene rex magnꝰ ꝯſtantinꝰ cognouit hāc libertatē debe
re ſacerdotibꝰ ⁊ ꝓplo dei. Nam cū ꝑſideret in cōcilio et ſacer-
dotes ꝯtendētes regie maieſtati ſue libellos accuſationis ob
tuliſſent: noluit hmōi iudiciū acceptare dicens eos eſſe deos
nec ab alio poſſe iudicari niſi a ſolo deo: vt habet̄. xj. q. j. ca.
cōtinua lege. Et. xij. q. j. ca. futurā ꝙ vero iure diuino dicta li
bertas data ſit ſacerdotibꝰ ⁊ miniſtris dei: patet. xxiij. q. viij.
ca. tributū in ſi. Et in ca. Nō minus de. imu. eccle. Et in cap.
q̄ꝫq̄ꝫ. de cen. ⁊ exac. li. vj. ⁊ ibidē in glo. Inſuper qđ de iure ca
nonico ſepefata libertas ſacerdotibꝰ debeat̄: patet xij. q. ij.
ca. eccl'iaꝝ Et in cle. vnica de emu. et cle. Et in cle. ſi. de cen. ⁊
exac. Sed qꝛ multi layci paruifaciūt hmōi allegatiōes dicē-
tes ꝙ noſipſi de clero talia cōſcripſimꝰ inficiēdo tā turpiter
ſtatuta eccl'ie. Audeo dicere filios ⁊ ābaſiatores dyaboli nec-
nō et omnino maledictos eſſe qm̄ velut trāſfuge viles ⁊ apo
ſtate ab eccl'ia et fide ſancta traditorie recedūt ⁊ tergiuerſan
tur. In robur cuius allego illud apo. vltimo vbi dꝛ Si quis
appoſuerit ad hec. apponet deus ſuꝑ illum plagas ſcriptas in
libro iſto. Et ſi quis diminuerit de verbis libri ꝓphetie huiꝰ
auferet deus partem eius: de libro vite ⁊ de ciuitate ſancta ⁊c̄

Quomõ eñ non ꝯfundunt in ſeipſis q̃ tam horrenda verba eructare nõ expaueſcũt ſignanter quãdo dicũt. Credo in ſpiritũ ſctm̃: ſanctam eccl'iam catholicã: cũ a ſpũ ſctõ: et ab eccl'ia m̃re omniũ fideliũ canones p̄fati ꝛ alij quicq̨ ſanxiti ſunt ꝛ inſtituti. Hoc loco videat̃ iuno. ſup ca. licet de fo. ꝯpe. q̃ prefatos murmuratores ꝯtra pontificẽ ꝛ eccl'iam aſſerit ſacrilegos ꝛ deteſtabiles ſiue pfidiſſimos eſſe ꝛc̃. Preterea date ſunt antedicte libertates ſacerdotib⁹ etiã de iure ciuili ꝛ p impatores vt ptz in l. ij. ꝛ in autẽtica. Itez nulla cõitas. C. de epiſ. et cle. Et in l. placet et in l. p̄uilegia et in autẽtica: caſſa et irrita C. de ſa. eccle. Et per bar. in l. ad inſtructionem. ibidem.

¶ Probato nunc ſatis: q͛ clerus debeat merito ſine contradictione ea libertate gaudere: quam conceſſerunt eis iura diuina canonica ꝛ ciuilia: modo occurrunt queſtiones due. Prima. An etiam inueniũtur aliq̃ xp̄iani p̄ncipes layci aut cõitates: qui ꝓprie ſalutis immemores ad p̄fata iura reſpicere cõtemnũt. Scd̃a queſtio An etiam q̃ tales ſunt: vñ premittitur: xp̄m iterate crucifigant. Solutio ad p̄mam queſtionem dico Unuz ad minus eſſe regnũ in quo aliq̃ñ cardinales: ep̄i: abbates ſacerdotes et clerici ducuntur ad captiuitates laycales: atq̨ etiam trahuntur ad iudicia ſecularia: necnon et compelluntur vt cum alijs laycis onera ſecularia ferãt: ſoluendo precarias tallias ꝛ exactiones. Cuius occaſione dicit̃ in c. laycos. ij. q. vij. Oppido q̃dem eis infeſti ſunt ſcz clericis Idem de emunitate eccl'iaꝝ li. vj. ca. clericis. Unde vt d̓r in c. eos d̓ emu. eccl'ie li. vj. Quidam tempale dominiũ obtinentes: ſuis ſubditis ne prelatis aut clericis ſeu pſonis eccl'iaſticis quicq̃ vendant aut emant aliq̃d ab eiſdem: neq̨ ipſis blada molãt coquant panem: aut alia obſequia exhibere preſumant aliq̃ñ interdicunt. Et vt paucis multa cõcludã. vbi p̄mo pet. ij. d̓r: q͛ ſacerdotiũ eſt genus electũ regale ſacerdotium: gẽs ſancta pp̄lus acq̃ſitionis: poteſt merito nunc in illo regno dici gen⁹ deiectum: ſeruile ſacerdotiũ gens ꝓphana: et pp̄l's pditionis: Nimirum qm̃ in multitudine populi valde pauci inueniuntur: q̃ rectis oculis reſpiciant ſacerdotes: licet dicat̃ eccle. vij. In tota aĩa tua time deũ ꝛ ſacerdotes illi⁹ ſãctifica (Sequtur) Honora deum ꝛ honorifica ſacerdotes. Nec d̓r hoc ſine cauſa:

cum ſcriptũ ſit:xcvj.di.ca.boni pncipis eſt ac religioſi:eccle
ſias contritas atq̃ conciſſas reſtaurare:nouaſq̃ edificare: et
dei ſacerdotes honorare ac tueri. Quomõ aũt in dicto regno
et alijs pleriſq̃ locis principes moderni ſe habeant circa eccle
ſias et ſacerdotes:taceam ego:et experientia illos condẽnet
qm̃ non bonos ſe oſtendunt:ſed magis curioſos et infideles
Quare autem ad hoc obligentur:rex et pncipes illius regni
patet ex eo:quia patres ſunt ſacerdotes regum omniumq̃ fi
delium. Nonne igitur miſerabilis inſanie eſſe cognoſcitur ſi
filius patrem:diſcipulus magiſtrum:ſibi conetur ſubiugare
et illum iniq̃s obligationibꝰ ſue poteſtati ſubicere a quo cre-
dit non ſolum in terra:ſed etiam in celo ſe ligari poſſe et ſol-
ui. Unde.xxx.q.j.cap̃.omnes quos in penitentia ſuſcepimꝰ
ita filij noſtri ſunt:vt in baptiſmate ſuſcepti. Nota capitulo q̃
eſcite.vj.q.j.vbi dicitur:q̃ non decet vt carnales ſpũales per
ſequantur. Confũdantur igit̃ ⁊ pereant in illo regno et alijs
plagis mundi.qui tam immaniter ⁊ crudeliſſime infeſti ſunt
popu lo dei:p vectigalia tallias et alia onera ac multiplices
violentias:quia ineſtimabiliter hoc diſplicet xp̃o domino eo
rum. Naʒ cũ ipſe caperetur a iudeis:dixit de diſcipulis ſuis
Sinite hos abire:ſcilʒ ſacerdotes clericos ⁊ miniſtros meos
nolite fatigare per aſſiſias pedagia et ſimilia onera:et nolite
tangere chriſtos meos. Pſal.c.iiij.et in pphetis meis nolite
malignari. Unde.ij.regum.vj. Quis oza videbatur bonum
opus facere releuare cupiens archam ne caderet:tamen fuit
ante illam occiſus. Utinam igitur atq̃ vtinam principes il-
lius regni in tempore vellent dimittere populum dei. Sed
prochdolor ſatis eſt formidanduʒ q̃ tandem dicetur de tali
rege:quod moyſes aiebat de pharaone:peſſimo tyranno vi-
delicet. Non vult dimittere populum domini: niſi in manu
forti. Ad ſecundam queſtionem dico q̃ rex ille:principes
vel cõmunitates quecũq̃.a quibus vt premittitur ſacerdo-
tes et eccleſiaſtici turbantur.in pͥuilegijs ⁊ libertatibus eorũ
xp̃m iheſum iterato crucifigunt. Uerba hec mea.non ſunt:
ſed habentur in cap̃. Nulli dubium.iij.q.ij.vbi dicitur.q̃ do-
minum crucifigunt:qui eum in ſacerdotibus ſuis perſequũ
tur ⁊c̃. Quomodo enim xp̃m non crucifigerent quãdo videt

filios cõtra patres eorũ inſanire: quos ipſemet deꝰ cõſtituit vt eſſent illoꝝ dñi patres et magiſtri: queãdmodũ ſunt ipi ſacerdotes: velut patet. xxx. q. j. cap. omes. ¶ Nota hoc pauloante: et in ca. quis dubitet. xcvj. diſtinc. Dicendũ igitur eſt vnicuiqꝫ iſtoꝝ illð. vj. q. j. cap: quieſcite. qꝛ nõ decet vt carnales ſpũales pſequãt Nec mirũ ſi xp̄m iſti crucifigãt: q̄ electos ipſius ſeruos moleſtijs pleriſqꝫ afficiũt: qm̄ nemo magnꝰ aut etiam tã minutꝰ q̄n vſqꝫ ad iraꝫ excruciaret. q̄ñ videret ſubditũ ſuũ pſequi vel ad alienũ forũ trahi. Nõne xp̄s ipſe iudeos ⁊ apprehenſores eiꝰ hortabat ⁊ monuit: vt ſinerẽt diſcipulos eius abire: ſiue antedictis grauaminibꝰ dicẽs etiaꝫ in pſal. Nolite tangere xp̄os meos ⁊c̃. Querant antrorſuꝫ et in latere precedenti allegationes q̄ huic ꝓpoſito ſeruiunt.

TErcium documentũ Hoc veriſimile colligi poteſt ex hijs crucibꝰ nouis q̄ iuſtus dominꝰ dulciter ⁊ gratioſe obiurgare vult mulieres eleuatas ⁊ faſtuoſas: qꝛ eaꝝ ornatu (vt ita dicã) quaſi meretricio preparantur ad decipiendũ aĩas vt habetur ꝓuer. vij. vbi ſubdit in fine capituli q̄ multos vulneratos iſte deiecerunt: et fortiſſimi quiqꝫ interfecti ſunt ab eis. Nimirum quoniã teſtãte Ambroſio in ſermone ad vincula petri Sicut adam mulier circumſcripſit: ita et apoſtoluꝫ femina circũuenit. Uſitatus enim ad decipiendũ ſexus eſt: fraudis ſue vaſculum in oſtiaria dyabolus recognouit Fideles enim viros: non niſi ꝑ mulierem oppugnare conſueuit Exemplum optimum. Nã geñ. vj. dicitur: q̄ videntes dei filij filias hominum: q̄ eſſent pulchre: acceperunt ſibi vxores ex omnibus quas elegerant. Intelliguntur enim filij dei illi: qui deſcenderunt de ſeth: qui a patre ſuo fuerũt inſtructi in cultu diuino. Per filias hominũ intelliguntur mulieres deſcendentes de cayn: q̄ erant curioſe: diſſolute: ⁊ lubrice. et de illis p̄ceperat ſeth filijs ſuis q̄ nõ cõtraherent m̃rimonia cũ eis Itẽ Nu. xxv. Fornicatꝰ ẽ pp̄lus cũ filiabus moab: q̄ etiã erãt curioſe. Quõ inquã hmõi mulieres deceperũt coꝛ regis ſalomonis patet tercij Regum. xj. Multe hyſtorie poſſent hic adduci de curioſitate et põpa veſtiũ: q̄s breuitatis gr̃a omitto. Sed qꝛ cruces iſte frequẽtius

cadunt ſupmulieres pſumendum eſt fortiſſime:q eas ab hac ſupbia earum miſericorditer deus vult retrahere: vt eam humilitatē animo reuoluāt: quā xps bñdictus in ſua natiuitate p totā ei⁹ vitā ꝛ maxime in ſctā cruce oſtēdit. vbi nudus pependit flagellat⁹: ſpinis coronatus: atq in omi pte corporis ſui diriſſime cruentat⁹. Hic nēpe ad mulieres pōpoſas et vanas clamitat illud cāticoꝝ tercio. Egredimini filie ſyō ſupbiſſime: et videte regē ſalomonē: id eſt xpm humilem in dyademate ſuo id eſt vos mulieres compte ac nitidiſſime oclos eleuetis ad videndū ei⁹ humilitatē: vt magis inclinemini reiectis clinodijs vrīs: ad ſequendū veſtigia ei⁹: q pro vobis i hac huilitate mortu⁹ eſt Et ad idem. Eſaie. xxxij. Mulieres opulente: ſurgite et audite vocē meā: filie ꝯfidentes: pcipite aurib⁹ eloquiū meū. Poſt dies et annos: ꝛ vos cōturbemini ꝯfidētes Cōſummata eſt em vindemia: collectio vltra nō veniet: obſtupeſcite opulēte ꝛ turbamini cōfidētes. exuite vos Lira. exuite vos ſcz veſtib⁹ glorioſis. Quantū em diſpliceat hūili xpo: excesſiuus et deceptori⁹ iſte ornat⁹: et qliter huiuſmodi gloriā in luctū finaliter ꝯuertet: patz. Eſaie. iij. circa finē vbi dicit dñs ad filias ſyon ꝛ alias quaſcūq ſiles illis videlicet. Jn die illa ſcz qñ inſtabit iudiciū dei contra vaniſſimas mulieres tūc auferet dñs ornamentū calceamētoꝝ: lunulas: torques monilia armillas mitras diſcriminalia parichelides murenulas olfactoriola inaures anulos: gēmas in frōte pendentes: mutatoria palliola lintheamina acus et ſpecula: ſyndones vittas et theriſtra. Et erit p ſuaui odore fetor: et pro zona funiculus: et p criſpanti crine caluiciū: et p faſcia pectorali ciliciū. Pulcherrimi quoq viri tui gladio cadent: et fortes tui in prelio. Et merebūt atq lugebūt et deſolata in terra ſedebit. Hec ibi Videat hoc loco exemplum ſingulare et ſplenditiſſimum in deteſtationē ornatus mulierum in legenda de ſancta pelagia.

Quartū documentum hoc eſt.

Deus p cruces iſtas tanq vexilla: vocat pncipes: vt p inſtitutionē cruciate nō tardēt ampli⁹ impugnare turcos et infideles paganos q nunq ceſſant crucē dñi fedare: cōtem

nere ⁊ blaſphemare. immo iuxta illud pſal. Tempus faciēdi dñi: diſſipauerūt legē tuā. ſcꝫ a xp̄o ⁊ ab eccłia editā Ubicūqꝫ em̄ intrāt hereditatē dñi: polluūt templū ſctm̄ nois xp̄i Et d̄ his flebiliter loqtur paulꝰ ad philippeñ. 3. Multi em̄ ambu-lant: q̊s ſepe dicebā vobis: nūc aūt flens dico inimicos crucis xp̄i. Itē quotiēs recipiūt xp̄ianū renegatū: ille nō ſoluꝫ fidei xp̄iane renūciat: ſꝫ in ꝯtemptū dñice crucis: formā illiꝰ recipit in fine calopodij circa calcaneū ⁊ ſic ſignū crucis viliſſimꝰ ille tranſfuga terit et calcat ꝯtēptibiliter. Itē hic nota quō diebꝰ paucis elapſis: extincti ſūt ꝓfligati ⁊ trucidati xp̄iani ab his rabidiſſimis canibꝰ ſine nūero. Exēplū nouiſſimū de modo-na: vbi multi ꝯſtātes xp̄iani: cū viderēt ſe nō poſſe triūphare ꝯtra dictos canes. ſeipſos incēdio et flāma ꝯſūpſerunt. Scio em̄ ꝙ ab his q̄ morant̄ in finibꝰ ꝓpe infideles: miſſe ſunt la-mētabiles ep̄łe: ad pontificē: regē romanoꝝ ⁊ alios principes ſꝫ prochdolor: obturate ſunt aures plurimoꝝ. Nō em̄ ita fec̄ Saul rex: dū viri iabes ad ipſū venerūt ꝯtra naas ipiſſimū: ſed cū innūerabili ꝑplo ad exterminiū vſqꝫ ſine mora ꝓſeq̄-batur ip̄m naas. j. Regū. xj. Itē cū Iudas audiret cōfr̄es ſu-os a gentibus imaniſſime tractari: mox dixit ſymoni fr̄i ſuo. Elige tibi viros ⁊ vade ad liberandū illos in gallilea: vt ha-bet̄. j. Mach. v. Sed iſti o lacen ſiles ſunt filijs ruben ⁊ gad: Numeri. xxij. qm̄ habētes pecora multa ⁊ maximā ſubſtātiā voluiſſent manere in Iaſar ⁊ Galaad: aptas aīalibꝰ alendis terras. Quibꝰ rn̄dit moyſes. Nunq̇d fr̄es vr̄i ibunt ad pug nam et vos hic ſedebitis. Cur ſubuertitis mentes filioꝝ iſrł: ne tranſire audeāt in locū: quē eis daturꝰ eſt dñs? Quid plu ra? Principes xp̄ianiſſimi ita voluptatibus ſūt dediti: ita vt omnino nauſeant iniurias xp̄o illatas: et cruci eiuſ benedicte vindicare. quare ad ipſos pn̄t applicari illud Iudicū. v. vbi dicit angelꝰ. Maledicite habitatoribus eius. qꝛ nō venerūt ad auxiliū dñi in adiutoriū fortiſſimoꝝ eiꝰ. Unde raciona-biliter dici poteſt: ꝙ principes terre regnū celoꝝ ꝓ nihilo ha bent: cum illis in dicto libello ꝓmittat̄ vita eterna. Iuxta. c. Oim veſtrū xxiij. q. v. ⁊ ibidē. q. viij. ca. Omni timore ac ter rore depoſito. Et Inſti. de excuſa. tu. Hij em̄ q̄ pro republica ceciderint imꝑpetuū ꝑ gloriam viuere intelliguntur. Ad idē

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ſi ſeruus aliqs ſtrēnuo niſu mortem dñi ſui vindicauerit me
retur libertatez:ſicut dicit. C. ex quib⁹ cau.ſerui pro premio
libertatē accipiūt. Si enim principes exurgerēt ad vindicā-
dum iniuriā patris ſui xp̄i:a ſeruitute dyaboli haud dubiuz
liberarent. Nec facile dixerim quantā gratiam latro mereba
tur in cruce pendēs qñ xp̄m defendit:et ſociū blaſphemantē
reprehendit ꝛ obiurgabat. O papa xp̄i vicarie:q̄ theſauros
mundi cottidie recipis. O rex romanoꝝ q̄ gladiuz habes ad
defendendū vndiq̄ꝫ xp̄ianos. O reges francie et hyſpanie:
qui vocamini xp̄ianiſſimi:quare non mouemini ex his cruci
bus:crucē dñi magis honorare conſumendo et extinguendo
dictos blaſphematores:qm̄ cōtra vos eſt ſeru⁹ xp̄i in cruce:
videlicet. Eſa. lij. dominatores eius ſcz xp̄iane religionis ini-
que agunt:quia nomē meum tota die iugiter blaſphematur
Heu heu turbati ſunt et moti ſunt ſicut ebrius:et om̄is ſapi-
entia eoꝝ deuorata eſt. Et alibi. Effuſa eſt deſpectio ſup prin
cipes:et errare facit eos in inuio et non in via. Et quod pei⁹
eſt:ac magis lugendū:non ſolum nō curant hec ſigna ꝛ por
tēta ſed potius derident et ſubſannant Unde graues plage
formidandum eſt:ſequētur Exemplū:quantūcunq̄ꝫ olim fi-
lij iſrael per ſenſibilia ſigna vocarentur:et illi nō attendebāt
tunc exterminium eorū erat valde prope. Exemplum. Jere.
xxvij. et cap. ſequēti de Anania qui cōfregit cathenam ligne-
am in collo Jeremie. quare deus ad deſignandam duriorem
captiuitatem iuſſit vt ferream caperet. Det iccirco deus: ꝙ ī
odium noſtre irriſionis et duricie:non mittantnr aliquando
nobis pro his crucibus:colubri aut ſerpentes:qui colla no-
ſtra irremediabiliter circūcingāt. Detq̄ꝫ idem domin⁹ ꝙ pe-
ſtes cara tp̄a et ſtrages non ſequantur. cum ſcriptum ſit: qui
habitat in celis irridebit eos: ꝛ dñs ſubſannabit eos.

Deo Gracias.

Der Herren

Burger

Der Herren [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

BADISCHE
LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Baden-Württemberg

BADISCHE
LANDESBIBLIOTHEK

Baden-Württemberg